

Lagt fyrir 380. fund velferðarráðs 24. júní 2020

VEL2020050014

RÁ/kg

Umsögn

Viðtakandi: Velferðarráð

Sendandi: Regína Ásvaldsdóttir, sviðsstjóri

Efni: Tillaga borgarfulltrúa Sósíalistaflokks Íslands um að enginn verð án matar.

Á fundi borgarstjórnar þann 5. maí 2020 var samþykkt að vísa svohljóðandi tillögu borgarfulltrúa Sósíalistaflokks Íslands til meðferðar velferðarráðs og til vinnslu í stýrihóp ráðsins um aðgerðir gegn sárafatækt.

Afleiðingar kórónuveirunnar draga skýrt fram viðkæma stöðu þeirra sem treysta algjörlega á matarúthlutanir. Ef lokað er fyrir þá aðstoð, geta margir ekki leitað neitt annað. Semdæmi má nefna að Mæðratyrksnefnd lokaði, skiljanlega tímabundið, fyrir matarúthlutanir þar sem flestallir sjálfboðaliðar voru í áhættuhópi. Ábyrgði frir því að mæta grunnþörfum þeirra sem hafa ekki efni á að nærast út mánuðinn, á ekki að vera á höndum utanaðkomandi félaga. Ábyrgðin er stjórnvalda sem þurfa að bregðast við þeirri staðreynd að margir búa við verulegan skort. Þörfin er mikil líkt og sjá má á fjölda þeirra sem sækja um mataraðstoð. Því er lagt til að Reykjavíkurborg leiti til félagasamtaka fólks með reynslu af fatækt eftir ráðgjöf og/eða samstarfi um bestu leiðina til þess að koma upp matarbanka, þar sem einstaklingar geta sjálfir valið sér í matinn, eftir því sem er í boði. Í gegnum matarbankann verði hægt að fá fjölbreytt, næringarríkt fæði sem þjónu mismunandi þörfum. Þá muni matarbankinn einnig mæta þörfum þerra sem þurfa magarbirgðir til lengri tíma vegna sóttkvíar eða einangrunar og þeirra sem þurfa heimsendan mat vergna afleiðinga kórónuveirunnar. Í matarbankanum verði einnig boðið upp á nauðsynjavörur til heimilishalds líkt og klósettpappír, hreinlætisvörur til einanota, bleyjur og dósaopnara.

Umsögn:

Í lögum um félagsþjónustu sveitarfélaga nr. 40/1999 kemur fram í 1. gr. að markmið félagsþjónustu á vegum sveitarfélaga er að tryggja fjárhagslegt og félagslegt öryggi og stuðla að velferð íbúa á grundvelli samhjálp. Í 20. gr. kemur fram skylda sveitarfélags til að veita fjárhagsaðstoð og í 21. gr. segir að sveitarstjórn skuli setja reglur um framkvæmd fjárhagsaðstoðar. Núgildandi reglur um fjárhagsaðstoð frá

Reykjavíkurborg voru fyrst samþykktar í velferðarráði 17. nóvember 2010 og í borgarráði 25. nóvember sama ár. Í 1. gr. reglnanna kemur fram að skylt sé að veita fjárhagsaðstoð til framfærslu einstaklinga og fjölskyldna sem ekki geta séð sér og sínum farboða án aðstoðar. Í reglunum er síðan kveðið frekar á um mat á fjárþörf og útreikning fjárhagsaðstoðar.

Í framlagðri tillögu er lagt til að Reykjavíkurborg leiti til félagasamtaka fólks með reynslu af fátækt eftir ráðgjöf og/eða samstarfi um bestu leiðina til þess að koma upp matarbanka, þar sem einstaklingar geta sjálfir valið sér í matinn, eftir því sem er í boði.

Á Norðurlöndunum hafa félagsþjónustur ekki staðið fyrir tilurð matarbanka þar sem einstaklingar geta sjálfir valið sér í matinn, enda er litið svo á að fjárhagsaðstoð sveitarfélaga eigi að tryggja að fólk hafi í sig og á. Reykjavíkurborg hefur hins vegar, á grundvelli styrkveitinga velferðarráðs, veitt ýmsum aðilum sem gefa eða deila út mat styrki t.d. Mæðrastyrksnefnd, Fjölskylduhjálpinni, Hjálpræðishernum og Hjálparstarfi kirkjunnar.

Í Osló í Noregi var opnaður matarbanki árið 2013 að frumkvæði matvælaframleiðenda, hjálparstofnana og matvæla og landbúnaðarráðuneytisins (Food and Agricultural Department). Markmiðið var að styðja við hjálparsamtök sem bjóða mataraðstoð til einstaklinga í þörf sem og að aðstoða matvælaframleiðendur til að draga úr matarsóun. Tilurðin byggði á rannsókn frá 2011 um magn matarsóunar. Matarbankinn var opnaður með styrkjum frá helstu matvælaframleiðendum í Noregi og styrk frá matvæla og landbúnaðarráðuneytinu. Árið 2017 var stofnunin *Food Bank Norway* sett á fót sem eru óhagnaðardrífir regnhlífarsamtök sem styðja við, samhæfa og dreifa fjármagni til annarra matarbanka í Noregi sem eru alls 7 í dag. Samtökin voru upphaflega fjármögnuð af *Kavli Foundation* (rannsóknar- og mannúðarsamtök) og eru enn í dag eða til næstu 3ja ára. Matarbankinn fær einnig styrki frá sveitarfélögum, matvælafyrirtækjum og ýmsum öðrum aðilum. Þessir styrkir mæta um 40% af fjárþörf og þurfa Matarbankar því að tryggja sér það fjárframlag sem uppá vantar. Samkvæmt upplýsingum Matarbankans í Noregi skrifaði ríkisstjórn Noregs undir samstarfssamning um að draga úr matarsóun um 50% fyrir árið 2030 sem hefur stutt mjög við starfsemina.

Matarbankinn fær matvörur frá framleiðendum sem af mörgum ástæðum er ekki hægt að selja en öruggt er að neyta. Stofnanir nýta matvælin til að bjóða uppá máltíðir, afhenda einstaklingum sem á þurfa að halda eða senda heim til fólks. Hjálparsamtök nálgast matvöruna í ákveðin vöruhús og dreifa þeim síðan til þeirra sem á þurfa að halda.

Velferðarsvið telur verkefnið í Noregi mjög athyglisvert og bendir á að þar séu það hjálparsamtökin sjálf og matvælaframleiðendur sem hafa forystu í því. Með því móti má ná fram ákveðinni hagkvæmni og leita leiða til að sporna gegn matarsóun.

Það er hinsvegar mat sviðsins að mikilvægasta hlutverk sveitarfélagsins sé að tryggja lágmarksframfærslu og húsnaðisstuðning til einstaklinga með fjárframlagi sem þeir geti ráðstafað sjálfir.